

Az MTA LOÁB konferenciája a magyar hadiiparról

A Magyar Tudományos Akadémia Logisztikai Osztályközi Állandó Bizottsága (LOÁB) online interaktív akadémiai bizottsági ülést (meghívásos konferenciát) tartott 2020. november 26-án a Microsoft Teams rendszeren, „A hazai hadiipar felemelkedésének kihívásai” címmel, mintegy 30 fős összlétszámmal. Az ülés új eleme volt, hogy a bizottság elnökének kérésére az előadók előzetesen megküldték témáik mintegy fél oldalas összegzését, amelyet a bizottság tagjai, illetve az ülésre meghívottak a meghívó mellékleteként megkaptak. A konferencia résztvevői között szerepeltek az MTA LOÁB tagjai és választott állandó meghívottai (köztük 5 egyetem vezetőoktatói-kutatói), a Magyar Hadtudományi Társaság tagjai, a Magyar Védelmiipari Szövetség képviselői és a Katonai Műszaki Doktori Iskola doktoranduszai.

A konferencia felvétele a Gamma Zrt. Illatos úti központi telephelyének (Illatos út 11/b.) konferenciaközpontjában került megszervezésre a Magyar Védelmiipari Szövetség technikai támogatásával. A helyszínen csak az előadók, a levezető elnök, a moderátor és két doktorandusz vettek részt, míg a konferenciához elektronikusan csatlakozók az előadást és a PPT vetítést osztott képernyőn online formában követhették nyomon, lehetőséget adva a hozzászólásokra és kérdésfeltevésre is.

Prof. Dr. Turcsányi Károly, DSc, az MTA LOÁB elnöke – a konferencia levezető elnöke – megnyitójában hangsúlyozta, hogy napjaink logisztikai kutatásainak joggal képezi tárgyát az a nagyívű iparfejlesztési folyamat, amely a Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Programhoz kötődő hadiipar-fejlesztés, illetve a haderő-újrafelfegyverzés folyamatait vizsgálja.

1. ábra. A konferencia előadói: Dr. Szenes Zoltán, Dr. Porkoláb Imre, illetve Zsitnyáni Attila. A konferencia levezető elnöke Dr. Turcsányi Károly, az MTA LOÁB elnöke, Dr. Hegedűs Ernő szervező és moderátor, továbbá Budaházi Krisztina doktorandusz (NKE HDI) és Rudity Széchényi Lilla mester hallgató (NKE), az MHTT gyakornoka

A konferencia első előadója Prof. Dr. Szenes Zoltán (CSc) a Magyar Hadtudományi Társaság elnöke volt. A ny. vezérezredes, volt vezérkari főnök (2003-2005) – jelenleg az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, nemzetközi biztonság- és védelempolitika BA, MA képzések szakfelelőse - a konferencia konzultatív részében elmondta: Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen szerzett szakközgazdász, nemzetközi üzletpolitikai és gazdasági kapcsolatok MSc diplomáját nyugat-európai hadiipar témában védte meg, így több szállal kötődik a kutatási területhez. Előadásának címe: „*Biztonságpolitika és hadiipar.*

Nemzetközi és hazai összefüggések.” volt. A professzor elmondta, hogy a mai bizonytalan és veszélyes világban felértékelődött a hazai katonai és hadiipari képességek szerepe. A járványhelyzet is megmutatta, hogy a válság kezelésében Magyarország importra szorult, mint ahogyan más országok is rendkívüli intézkedésekre kényszerültek. Ennél rosszabb helyzet alakulna ki, ha az ország egzisztenciális létét fenyegető katonai konfliktus vagy háború alakulna ki. A nemzeti erők ellátását végső soron a nemzeti hadiiparnak kell biztosítani. A szövetségi dokumentumok, különösen az EU 2016. évi globális stratégiája, nagy jelentőséget tulajdonítanak az egységes európai védelmi technológiai bázis fejlesztésének. Az új nemzeti biztonsági stratégia (2020. április) pedig egyenesen olyan haderőt szeretne létrehozni, amely exportképes hazai védelmi iparra támaszkodik. Az előadás áttekintette a magyar védelmi ipar újjáépítésének folyamatát, a bejelentett új cégek várható gyártási képességeit, összevetette a nemzetközi trendekkel és a Magyar Honvédség tervezett elrettentési képességépítési feladataival. Vizsgálta, hogy a történések mennyire vannak összhangban a nemzetközi törekvésekkel, a nemzeti biztonsági stratégia, az Irinyi Terv és az Ipar 4.0. követelményeivel, valamint a nemzeti haderő jövőbeni igényeivel. Az előadás azzal a következtetéssel zárult, hogy a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően nyilvános, a védelmi ipar szereplőivel és a haderő vezetésével megtárgyalt, hadiipari stratégiára és fejlesztési programra van szükség. Szenes vezérezredes következtetéseiben leszögezte: A rendszerváltozás óta nem látott haderőfejlesztés folyik, Magyarország katonai ereje növekszik, és a haditechnikai beszerzések mellett megkezdődött a magyar hadiipar újjáépítése.

2. ábra. Prof. Dr. Szenes Zoltán a magyar hadiipar dinamikus fejlődéséről beszélt előadásában. A bal felső fotón a GAMMA ZRt. által kifejlesztett KOMONDOR védettjármű-család egyik típusa látható

A konferencia második előadója Dr. Porkoláb Imre ezredes (PhD), Mathias Corvinus Collegium, Vezetőképző Akadémia igazgatója. A nemzeti hadiipar újjáépítésében való részvétel, illetve a védelmi kutatás-fejlesztés, és innovációs projektek felügyelete egyaránt munkája részét képezte. Előadásának címe *„Hadiiparunk felemelkedésének koncepcionális kérdései és innovációs kihívásai”* volt. Dr. Porkoláb elmondta: több emberben felmerül a kérdés, hogy az új fegyverrendszerek fejlesztése és a hadiipar felemelkedése milyen kapcsolatban van a tágabb értelemben vett kutatás-fejlesztéssel, hogyan hatnak a beszerzések egy nemzet gazdaságára és hogyan hat a haderő modernizációja a nemzet biztonságára? Manapság, amikor egy dinamikusan változó környezetben a mesterséges intelligencia, az autonóm rendszerek, a quantum technológia és a neorobiológia fejlesztése exponenciális

ütemben robot előre megállíthatatlanul, érdemes a védelmi jellegű innováció és a stratégia, valamint a vezetés kapcsolatrendszerét jobban szemügyre venni és megvizsgálni, hogyan kapcsolódik a biztonságpolitikai problémák kezeléséhez? Elképzelhető-e a konfliktusok pontosabb előrejelzése, lecserélődnek-e a több mint százéves fegyverrendszerek ember-gép alkotta decentralizált csoportokra és át kell-e értékelnünk a vezetésről alkotott eddigi elképzeléseinket a közeljövő konfliktusaiban? Összességében véve az előadás alapvető kérdése volt, hogy, *miért hasznos stratégiai eszköz az innováció?* Az innováció alapján véve emberi kihívás (hiszen szervezeti változást és szemléletmódváltást igényel) éppen ezért egy felgyorsult időrendben óriási kihívást jelent annak a szervezeti kultúraváltásnak a végrehajtása, amely valóban hatékonyan támogatja az innovációt és nem csak egy „innovációs színházat” jelent. Az előadás során használt feltételezései voltak:

1. *Az innováció egy stratégiai eszköz* a döntéshozók kezében, amely képes támogatni a nemzeti biztonsági és a katonai stratégiát, amennyiben megfelelő hangsúllyal (vagyis a modernizációval egyenértékű módon) kezelik.

2. Az egyre gyorsuló exponenciális technológiai fejlődés közepette az egyetlen megoldást a nagyméretű bürokratikus szervezetek számára az jelenti, ha képesek teljesen újragondolni az egyéni és a szervezeti tanulási folyamataikat, vagyis a Magyar Honvédség számára az innovációs kihívás egyik legfontosabb kérdése, hogyan alakíthatunk ki egy tanuló szervezetet?

Feltételezései bizonyítására bemutatta azt a három fő kihívást (biztonságpolitikai környezet, technológia és aszimmetrikus konfliktusok térnyerése) amelyek az ezredfordulót követően egy paradigmaváltás eredményeztek a hadviselésben. Ezekre alapozva javaslatokat fogalmazott meg arra vonatkozóan, hogyan lehetne a Magyar Honvédségnél stratégiai szinten kezelni az innovációt, illetve hogyan kapcsolódik mindez a védelmi ipar fejlesztéséhez? Porkoláb ezredes leszögezte: „A hazai védelmi ipar, azon belül is a kutatás-fejlesztés és az innováció támogatása nemzetbiztonsági érdek, mivel ezek által csökkenthető az importfüggőség, növelhető az ellátásbiztonság és hazai gyártmányokkal korszerűsíthetőek a védelmi eszközök. A forradalmi technológiák fejlesztése stratégiai fontosságú kérdés. Hazánk biztonsága megkívánja, hogy a kulcsfontosságú területeken – mint például a kibervédelem, a mesterséges intelligencia, az autonóm rendszerek, a biotechnológia – kiemelt figyelmet fordítsunk a kutatás-fejlesztésre és annak védelmi összetevőjére.”

3. ábra. Prof. Dr. Turcsányi Károly, a konferencia levezető elnöke több, hadmérnök-képzést és kutatás-fejlesztést érintő kérdést is feltett Dr. Porkoláb Imrének, aki 2018-2020 között a Nemzeti Fegyverzeti Igazgató kutatás-fejlesztési és innovációs helyettese volt

A konferencia harmadik előadója Zsitnyányi Attila, a GAMMA Zrt. vezérigazgatója, a Magyar Védelmiipari Szövetség elnöke volt. Előadásának címe: „Potenciálok és fékek a Gamma Zrt. hadiipari innovációjában” volt. Az előadó elmondta, hogy már az Irinyi terv bejelentésekor célként került meghatározásra, a haza védelmi ipar kiemelt ágazatként történő fejlesztése. Milyen kormányzati feladatok lehetnek azzal kapcsolatban, hogy valóban létrejöhessen egy meghatározó nemzeti védelmiipar? Mit kell tenni ennek érdekében a cégeknek? Milyen képességekkel kell rendelkezni egy innovációra alkalmas védelmiipari cégnek? Mik a gazdaság élénkítés lehetőségei a hazai védelmiipari szereplőknél, lehet-e gyorsan sikeres ágazattá tenni a védelmiiparunkat? Mi az, amit más országokban esetleg jobban csinálnak? Mik az ideális és mik a minimum gazdasági, társadalmi és politikai feltételek hozzá? A kormányzati kommunikációban napi szinten megjelenik, a „Védd a magyar munkahelyeket! Válaszd a hazait!” szlogen. A válaszd a hazait kampány célja, hogy a COVID helyzet okozta nehéz gazdasági helyzetben ráirányítsa a figyelmet a magyar termékek vásárlásának fontosságára. Egy ország védelmi célú beszerzéseinél ez a megközelítés a gazdasági körülményektől függetlenül, biztonságpolitikai, gazdaságbiztonsági, nemzetbiztonsági stb. szempontok miatt is kiemelten fontos. Kifejezetten megjelent ez a szándék a Zrínyi 2026 program bejelentésekor is, ehhez azonban szükség van hazai előállítású hadiipari termékekre. Léteznek-e ilyen termékek? Milyen lehetőségek voltak/vannak a hadiipari K+F+I-ben a hazai ipari szereplők számára? Hol tudunk bekapcsolódni a nemzetközi vérkeringésbe? Mik azok a szükséges lépések, amelyek a magyar védelmiipari cégeknél már rövidtávon is exportképes termékeket eredményezhetnek? Mindezen kérdéseket Magyarország legszélesebb védelmiipari termékportfóliójával rendelkező cége, az idén 100 éves GAMMA Zrt példáján keresztül is vizsgálta az előadó. Összetett haditechnikai eszközök tervezése és gyártása - már a prototípus-kialakítás szintjén is - megmutatja, hogy a hazai fejlesztés és gyártás milyen kihatással van további, szintén a védelmi iparban tevékenykedő cégekre és kapcsolódó iparágak szereplőire is. A GAMMA már a fejlesztési fázisban erőfeszítéseket tesz a lehető legmagasabb hazai hozzáadott érték elérésére, hogy a magyar védelmi iparnak exportképes, a kisebb szereplők termékeinek bemutatására is alkalmas gyártmányai legyenek.

4. ábra. Zsitnyányi Attila, a GAMMA Zrt. vezérigazgatója, a Magyar Védelmiipari Szövetség elnöke a centenáriumi ünnepelő cég haditechnikai kutatás-fejlesztés és gyártás területén felhalmozódott tapasztalatairól beszélt

Írásos (chat), online videó, és személyes helyszíni kérdésfeltevésre is sor került, végül Prof. Dr. Turcsányi Károly, az MTA LOÁB elnöke bezárta a konferenciát, egyúttal szót ejtett az MTA LOÁB aktuális bizottsági ügyeiről is.

A konferenciáról a Hadtudomány és a Katonai Logisztika folyóiratok készítenek részletes, cikk formátumú beszámolót, amely megjelenik a Magyar Hadtudományi Társaság honlapján is. (Összeállította: Rudity Szécsényi Lilla és Dr. Hegedűs Ernő, NKE adjunktus, MTA LOÁB állandó meghívott)